

Изводи от заключителната конференция в България

Отчетен материал 4.1 на проект ВеSMART

Отговорен партньор: ЕКОНОЛЕР БЪЛГАРИЯ

Версия 1.0, май 2024

Този проект е финансиран по програма Хоризонт 2020 на Европейския съюз със споразумение за безвъзмездна финансова помощ No 101033787.

Авторите на тази публикация носят цялата отговорност за нейното съдържание. Тя не отразява непременно мнението на Европейския съюз. Нито Европейската комисия, нито Европейската изпълнителна агенция за климат, инфраструктура и околната среда (CINEA) са отговорни за каквото и да е използване на съдържащата се тук информация.

Съдържание

Пленарна сесия: Инструменти за финансиране	4
Ключови изказвания от пленарната сесия:.....	6
Тема на фокус I: Енергиен мениджмънт	7
Тема на фокус II: Сертифициране на сгради и строителни специалисти.....	8

БЪДЕЩЕТО НА ФИНАНСОВИТЕ ИНСТРУМЕНТИ ЗА УСТОЙЧИВА ЕНЕРГИЯ

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ ПО ПРОЕКТ BeSMART: НАЦИОНАЛНИ
КРЪГЛИ МАСИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА ПРОЕКТИ ЗА УСТОЙЧИВА ЕНЕРГИЯ

24 април 2024 г.

кк Чифлика, Алфа Ризорт Палас, Троян и онлайн

<i>93 представители на заинтересовани страни</i>	<i>18 лектора</i>
	<i>35 делегати</i>
	<i>40 участника он-лайн</i>

Дискусионни теми:

- Изводи и препоръки от проект BeSMART
- Инструменти за финансиране на проекти за устойчива енергия
- Енергиен мениджмънт
- Сертифициране на сгради и строителни специалисти

Пленарна сесия: Инструменти за финансиране

Кръглата маса бе открита от **д-р Драгомир Цанев (ЕнЕфект)** с кратък коментар, че мероприятиято е последното от серия 12 кръгли маси, проведени през последните три години. Той направи преглед на целите, които са били поставени във връзка с тези събития, както и на постигнатите резултати: препоръки за подобрения към програмите за енергийна ефективност, привличане на финансовите институции като активни участници в диалога за енергиен преход, установяване на активен диалог с правителствения сектор и общинските власти.

След представяне на програмата на кръглата маса д-р Цанев даде думата на **г-н Кирил Райчев (Алианс за енергийна ефективност)** да представи накратко основните моменти от дейността на техническите работните групи, действали по време на проекта BeSmart. Г-н Райчев запозна участниците с положителните си впечатления от проекта, а именно отличните взаимодействия в рамките на професионалната общност и нейното по-нататъшно консолидиране. Наред с положителните резултати, г-н Райчев сподели и разочарованието си от блокирането на редица инициативи, които биха спомогнали за енергийната трансформация на българската икономика. В продължение бяха представени темите и постигнатите резултати от работните групи по линия на развитие на ЕСКО пазара, програмиране на Национален декарбонизационен, създаване на финансови инструменти за нуждите на енергийния преход и други.

Г-н Камен Симеонов (ЕнЕфект) презентира финансов инструмент, разработен от Световна банка, за нуждите на обновяване на сградния фонд в страната. По същество, както обясни г-н Симеонов, това представлява дългосрочен нисколихвен кредит, даващ възможност за капиталова отстъпка до 30% след изпълнение на мерките за енергийна ефективност.

Г-н Добромир Василев (Министерство на регионалното развитие и благоустройство) обяви, че около 300 сгради са подали приложения за обновяване на техните сгради в рамките на Етап 2 на програмата за обновяване на Плана за възстановяване и устойчивост. Изискваното самоучастие, според г-н Василев, се е осигурило основно чрез заеми от търговски банки.

Механизмът на капиталовата отстъпка при постигане на определени резултати (напр. енергийни спестявания) бе определен като сполучливо решение от г-н Василев. В противен случай, той предупреди, че настъпват т.нар. „rebound“ ефекти – обитателите започват да поддържат по-енергоемък стил на използване на жилището чрез поддържане на по-високи температури от зададените през зимата и по-ниски през лятото.

В заключение г-н Василев алармира, че общините максимално бързо трябва да организират обществените поръчки по възлагане на дейностите за обновяване на многофамилните жилищните сгради с оглед изпълнението им в срок и успешно усвояване на предвидения грантов ресурс.

Г-н Марко Марков (Еконолер) изрази удовлетворението си, че кръглите маси по проекта BeSmart са успяли да привлекат банките като участници в процеса на енергийна трансформация на българската икономика и че това е необходимо условие

екосистемата да продължи развитието си в правилната посока. Г-н Марков допълни, че подкрепата към властите трябва да продължи в посока създаване на устойчиви механизми, осигуряващи енергийния преход въпреки срещаните трудности.

След г-н Марков думата беше дадена на **г-жа Марияна Хамънова (Клийнтех)**. Г-жа Хамънова представи проект за разработка на блендирана финансова схема за нуждите на декарбонизация в страната. Тя обясни структурата на изпълнение на проекта, в т.ч. създаването на работни групи, изготвяне на въпросници, които да се поопъват от заинтересованите страни и други. Г-жа Хамънова сподели, че обратната връзка получена от банките е, че за момента не виждат политическа воля да се развива енергийната ефективност на пазарни основи.

Г-жа Надя Данкинова (Фонд ФЛАГ) представи нов финансов инструмент на фонда, който комбинира техническа помощ, нисколихвен дългосрочен кредит с гратисен период и грантов компонент от Националния декарбонизационен фонд. Г-жа Данкинова допълни, че финансовият инструмент може да се използва и за конструктивни укрепвания на сградите и други дейности, които имат смисъл да бъдат извършени наред с реализацията на мерките по енергийна ефективност.

Г-жа Люба Никифорова (Фонд за енергийна ефективност и възобновяеми източници - ФЕЕВИ) запозна аудиторията с развитието на темата за трансформация на фонда в Национален декарбонизационен фонд (НДФ). Г-жа Никифорова сподели, че има нужда от допълнително концептуализиране на НДФ и повече време за неговото операционализиране. Въпреки всичко ФЕЕВИ бил все още активен на пазара и разполага с финансов ресурс за финансиране на проекти за обновяване на сграден фонд, улично осветление и други подобни, сподели г-жа Никифорова в заключение.

Ключовите момент от проведената дискусия в рамките на пленарната сесия:

- Професионалната общност е консолидирана и на разположение на централните и местни власти, потенциални бенефициенти, както и на финансовия сектор, с оглед постигане на националните цели за енергийна ефективност и възобновяема енергия.
- Нужна е стройна организация по отношение на тръжните процедури за възлагане на строителните дейности във връзка с обновяване на жилищния сграден фонд. В противен случай усвояването на наличен финансов ресурс и равномерното разпределение на търсенето и предлагането на строителни дейности ще бъдат поставени под риск.
- Участието на финансовия сектор в кръглите маси на BeSmart е сигнал за узряване на екосистемата, свързана е енергийния преход в страната.
- Има натрупана практика в специализираните фондове и знание за управление на следващата генерация финансови инструменти за декарбонизация (напр. предоставяне на грант и финансов инструмент в една операция).

Ключови изказвания от пленарната сесия:

„Осигуряването на качеството и гарантирането на резултата на проектите за енергийна ефективност са от ключово значение за въвлечането на финансиращите институции в осъществяване на енергийния преход на страната.“

Д-р Драгомир Цанев, изпълнителен директор, ЕнЕфект

„През последните три години, в рамките на проекта BeSmart, професионалната общност нараства, консолидира се и започна да взаимодейства все по-добре помежду си. В резултат станахме по-организирани и силни в нашата цялост.“

Кирил Райчев, председател, Алианс за енергийна ефективност

„Екосистемата е много по-зряла в страната и възможностите за предоставяне на пазарно базирани финансови инструменти са много повече в сравнение с началото на проекта BeSmart преди три години.“

Марко Марков, главен експерт „Устойчиви финанси“, Еконолер

Тема на фокус I: Енергиен мениджмънт

Откриването на втория панел бе направено от **г-жа Камелия Георгиева (Национален доверителен екофонд – НДЕФ)**. Тя представи фонда, механизмите за подкрепа, които той предлага, както и донорските схеми, по които е бенефициент. Г-жа Георгиева постави фокус върху системите за енергиен мениджмънт, които са от ключово значение за отчитане на целите – намаляване на парникови емисии, поставени пред НДЕФ. В заключение г-жа Георгиева обърна внимание на необходимостта от повече обучителни програми по енергиен мениджмънт сред общинските власти, в т.ч. и такива по отношение на поведенчески модели, водещи до енергийни спестявания.

Г-н Стоян Данов (СИМНЕ) представи платформа за събиране и анализ на данни за енергийно потребление на сградния фонд, използвана от правителството на Каталуния. Той разказа за ключовите функционалности на решението като (i) регистър на направени инвестиции в енергоефективни мерки на база разработена таксономия, (ii) проследяване на енергийните спестявания във времето, (iii) генериране на различни видове справки към собствениците на сгради, (iv) измерване на местните климатичните условия чрез метеостанции, (v) регистър на сертификатите за енергийна ефективност и други.

Г-н Тодор Попов (Община Габрово) приключи тематичния панел, като обърна внимание, че от изключителна важност за ползвателите на системи за енергиен мениджмънт са и процедурите, които трябва да се спазват при тяхното ползване. Той даде пример, при който липсата на разписана процедура, определяща отговорници и очаквани действия, е довела до излишни разходи на време и средства при отстраняване на неизправност в една от общинските сгради.

Сред по-интересните моменти в тематичния панел:

- Проблемът с липсата на капацитет в управлението и потреблението на системи за енергиен мениджмънт е повсеместен.
- Хармонизацията на събираните данни за енергийно потребление е ключова предпоставка за изготвянето на анализи и препоръки за енергоефективни дейности.
- Липсата на процедури за използване на системите за енергиен мениджмънт може да доведе до излишен разход на средства и време.

Тема на фокус II: Сертифициране на сгради и строителни специалисти

Въвеждането в тематичния панел бе направено от **г-н Станислав Андреев (ЕнЕфект)** с няколко бележки по отношение на практиката на сертифицирането на сгради в България, а именно (i) използване на далеч по-сложни методики за изчисление в сравнение с тези в ЕС, (ii) голямо количество неавтоматизиран труд от страна на енергийните одитори, (iii) неразбираемо съдържание на сертификатите за енергийна ефективност от страна на клиентите, (iv) скъпи обследвания за еднофамилни жилищни сгради.

Г-н Ивайло Алексиев (Агенция за устойчиво енергийно развитие) обърна внимание на интелигентните системи за управление на енергията на сградите, които имат ключово отношение към т.нар. smart readiness индикатор в новата Директива за енергийни характеристики на сградите. В изказването си г-н Алексиев подкрепи идеята за въвеждане на подобрения и опростяване на използвания от енергийните одитори софтуер. В заключителната част г-н Алексиев изказа загриженост относно липсата на пазарно ориентирана екосистема на търсене и предлагане на енергоефективни услуги и наличието на такава обусловена единствено и само от грантови механизми.

След г-н Алексиев думата взе **г-н Костадин Христов (Камара на архитектите в България)**. Г-н Христов постави акцента в своето изказване върху готовността на камарата да сътрудничи при създаване на програми за енергийна ефективност, които взимат под внимание влиянието на сградата върху околната среда, нейната локация, форма на елементите и ориентация в пространството.

Като въведение към презентацията на **г-жа Мартина Кръстева (Камара на строителите в България)** г-н Цанев сподели, че във връзка с бурното развитие на строителството в страната са необходими близо 50,000 човека работна ръка. В отговор на това предизвикателство г-жа Кръстева сподели, че близо 5,000 човека са минали обучение с професионална квалификация през камарата. Г-жа Кръстева допълни, че камарата е в много активна кооперация с Министерство на образованието и науката по отношение на предоставяне на секторни съвети за професионално образование, предложения за реформи и допълнения с нови професии и специалности. Сред подадените примери от г-жа Кръстева бяха специализациите в зелени дигитални умения, въвеждане на микрообучения и микроквалификации като част от следване на принципа за обучение през целия живот.

В заключителната презентация **д-р Цанев (ЕнЕфект)** обърна внимание на необходимостта от въвеждане на задължителни модули за информираност и обучение към всяка бъдеща програма за енергийна ефективност. Не на последно място д-р Цанев посочи и ключовото значение на въвеждане на многостепенен контрол като гаранция за осигуряване на високо качество и спиране на негативната практика на късане на веригата на отговорността между участниците в процеса на предоставяне на енергоефективни услуги.

По-интересни моменти от втората тематична сесия:

- Нужно е въвеждане на работещи механизми за носене на отговорност от страна на доставчиците на енергоефективни услуги.
- Опростяване на процедурите и методиките в сектора са ключови за интензифициране на енергийната трансформация на икономиката.
- Постоянна е нуждата от обучения, за да се откликне на темпа на усвояване на големия брой технологични иновации.